

визнав, що немає нічого недопустимого в припущенні, що особа, яка має у володінні щось, чим володіти за загальним правилом заборонено, має надати задовільні пояснення цього факту, в іншому випадку вона буде визнана винною.

У даному випадку була застосована презумпція винуватості, тягар спростування якої лежить на стороні захисту. Позитивні факти, які гіпотетично могли б спростувати версію про випадкове або правомірне знаходження у обвинуваченого наркотичної речовини, практично перебували за межами досяжності французької влади. За відсутності пояснень обвинуваченого їх довелося б шукати на обширній іноземній території та у невизначеній часовій ретроспективі [2, с. 64].

Аналогічно французьке законодавство розподіляє тягар доказування законності отримання особою прибутку. З 2003 року таке положення застосовується й у Польщі. У Великій Британії згідно із законом «Про кримінальну юстицію і суспільний порядок» 1994 р. на підозрюваного частково покладено обов'язок доведення своєї невинуватості у тероризмі, участі в діяльності організованих злочинних угруповань та корупції [3, с.32; 4 с.5].

Як бачимо, у той час як вітчизняний кримінальний процесуальний закон покладає

на сторону захисту обов'язок доказування лише належності і допустимості поданих нею доказів, даних щодо розміру процесуальних витрат та обставин, які характеризують обвинуваченого, то в країнах Європейського Союзу коло цих обставин значно ширше, крім того, в окремих випадках, нормальною є практика обмеження права підозрюваного, обвинуваченого на мовчання.

На наш погляд, такий підхід є цілком виправданим і міг би бути впроваджений у вітчизняному кримінальному судочинстві. А щоб сам по собі факт давання показань підозрюваним, обвинуваченим не став формальною підставою для перекладання тягаря доказування винуватості на сторону обвинувачення, необхідно передбачити обов'язок допитуваного, який погодився давати показання, відповідати на запитання, що спрямовані на з'ясування достовірності його показань. Звісно, це має відноситись лише до тих показань підозрюваного, обвинуваченого, що стосуються обставин, обов'язок доказування яких покладається на сторону захисту.

Звичайно, що реалізація запропонованих положень передбачає внесення й інших змін та доповнень до законодавства, зокрема, стосовно розподілу обов'язку доказування у кримінальному провадженні.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року: редакція від 28.02.2016 [Електронний ресурс]/ Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: Режим доступу:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Смирнов А. В. Презумпции и распределение бремени доказывания в уголовном процессе / А. В. Смирнов // Государство и право, 2008. – № 1. – с. 60 – 68.
3. Молдаван А. В. Докази у кримінальному процесі Франції / А. В. Молдаван // Адвокат. – 2013 – № 8 (155). – С. 31-34.
4. Примаченко О. В. Кримінальна юстиція напорозі реформи / О. В. Примаченко // Дзеркало тижня. – 14 серпня . - 2010. – № 29 (809) – С. 5.

УДК 349.415 (477)

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН

Рябцун С.В. - начальник юридичного відділу
Головне управління держгеокадастру у Вінницькій області

Удосконалення чинного земельного законодавства та визначення шляхів його подальшого розвитку неможлива без дослідження етапів процесу трансформації земельного законодавства, а саме:

- перший кодекс - Земельний кодекс Української РСР, затверджений Законом Української РСР від 08.07.1970 року [1];
- другий кодекс, прийнятий 18.12.1990 року [2];

- третій від 25.10.2001 року [3].

Зміна кодифікованих актів свідчила про зміни у структурі земельних відносин держави.

Так Кодекс 1970 року був спрямований на закріплення та реалізацію державної власності на землю. Громадянам дозволялося отримувати земельні ділянки для ведення підсобного господарства і лише в користування.

Кодекс 1990 року вже передбачав три форми власності на землю: колективну, державну і приватну. Громадянам дозволялося не тільки отримувати в користування земельні ділянки, а й у власність шляхом безоплатної приватизації. Передбачалося роздержавлення сільськогосподарських підприємств.

Земельний кодекс України чітко був спрямований на закріплення права приватної власності на землю та його гарантії, визначив землі комунальної форми власності, закріпив можливість застосування в земельній відносинах інституту сервітуту, суперфіцію та емфітевзису, врегулював поняття державного земельного кадастру тощо. До законодавчого врегулювання ринку земель даним Кодексом закріплено заборону (мораторій) на розпорядження земельними частками (паями).

Основу сучасного земельного законодавства становить Земельний кодекс України, який набрав чинності 01.01.2002 року [3].

Відповідно до даного Кодексу були прийняті наступні Закони :

Закон України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» [4], який визначив правові, економічні та соціальні основи організації здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і спрямований на забезпечення раціонального використання і відтворення природних ресурсів та охорону довкілля.

Закон України «Про землеустрій» [5] врегулював правові та організаційні основи діяльності у сфері землеустрою і спрямований на регулювання відносин, які виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, юридичними та фізичними особами із

забезпечення сталого розвитку землекористування.

Закон України «Про охорону земель» визначає правові, економічні та соціальні основи охорони земель з метою забезпечення їх раціонального використання, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, інших корисних властивостей землі, збереження екологічних функцій ґрунтового покриву та охорони довкілля [6].

Закон України «Про фермерське господарство» [7] передбачає механізми створення та діяльності фермерських господарств як реалізації ініціативи громадян щодо виробництва товарної сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також для забезпечення раціонального використання і охорони земель фермерських господарств, правового та соціального захисту фермерів України.

Закон України «Про особисте селянське господарство», Закон України «Про державну експертизу землепорядної документації», Закон України «Про Державний земельний кадастр», Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розмежування земель державної та комунальної власності» [8; 9; 10] тощо.

Сучасне земельне законодавство є досить динамічним, часто змінюється. Лише до Земельного кодексу України було внесено близько 90 різного роду змін.

На нашу думку, основними проблемами в регулюванні земельних відносин в Україні сьогодні є:

– неврегульованість питання права колективної власності (із прийняттям Земельного кодексу України 2001 року таке право передбачено не було. Однак, після реформування колективних сільськогосподарських підприємств залишилось багато земель колективної власності (які не відійшли до державних чи приватних));

– складані механізми оформлення прав на земельні ділянки (власності, користування);

– нечіткість у визначенні повноважень по розпорядженню землями, що гальмує процес

оформлення земель (наприклад: обласна державна адміністрація передає земельні ділянки водного фонду державної власності для рибогосподарських потреб, а районна для водогосподарських потреб);

– відсутність правового механізму надання земельних ділянок історико-культурного призначення (придатних для сільськогосподарського використання – рілля) для сільськогосподарських потреб;

– відсутність належного контролю за використанням та охороною земель. При наявності законодавчої бази, відсутній орган, який здійснює ці функції;

– відсутність чітких принципів розмежування земель державної та комунальної власності;

– відсутність процедури консолідації земель (об'єднання), подрібнених внаслідок процедури безоплатної приватизації;

– визначення широкого кола осіб, які мають право на безоплатне отримання земельних ділянок, що сприяє зменшенню державних земель як основного ресурсу економіки;

– не належне здійснення охорони земель, тощо.

На даний час гостро в суспільстві дискутується проблема доцільності зняття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення. Закон встановив часові рамки – до набрання чинності законом про обіг земель сільськогосподарського призначення, але не раніше 1 січня 2017 року.

Тому досить актуальним питанням є прийняття ефективного закону про обіг земель, який би вирішував більшість із перерахованих вище проблем та дозволив залучити в економічний обіг значні площі земель сільськогосподарського призначення.

В процесі децентралізації влади важливим фактором ефективності її проведення, на наш погляд, є надання матеріальної бази, яка забезпечить достатній економічний рівень громад. Тому важливим моментом даної реформи є прийняття законодавства, яке забезпечить надання повноважень територіальним громадам по розпорядженню землями за межами населених пунктів (сільськогосподарського призначення, водного та лісового фондів).

Література

1. Земельний кодекс Української РСР : Закон УРСР від 08.07.1970 року (втрата чинності від 01.01.1992 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
2. Земельний кодекс України: Закон УРСР від 18.12.1990 року (втрата чинності від 01.01.2002 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
3. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 року (редакція від 03.04.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
4. Про державний контроль за використанням та охороною земель : Закон України від 19.06.2003 (редакція від 28.12.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
5. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 року (редакція від 01.01.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
6. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 року (редакція від 27.06.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
7. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 року (редакція від 06.11.2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
8. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 року (редакція від 05.04.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
9. Про державну експертизу землепорядної документації : Закон України від 17.06.2004 року (редакція від 27.06.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>
10. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 (редакція від 01.03.2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>